

Pim Fortuyn

Het poldermodel denkt nooit in alternatieven. Er is altijd maar een oplossing die zaligmakend is. Uiteraard een oplossing die na vele mitsen en maren en tal van amendementen en vergaderingen met alle belanghebbenden tot stand is gekomen. We zijn er inmiddels wereldberoemd mee geworden. Het voordeel van deze werkwijze is dat als eenmaal een beslissing genomen is, deze ook zo ongeveer wordt uitgevoerd. Het nadeel is een enorme stroperigheid en dat het erg moeilijk is om ten halve te keren; we dwalen dan liever ten hele. Een mooi voorbeeld van een dergelijke beslissing is het besluit om de Betuwelijn aan te leggen. Een beslissing tot stand gekomen op instigatie van en veel geregisseerd door een klein groepje zaakwaarnemers. Een beslissing die tientallen miljarden guldens zal gaan kosten en waarvan het rendement nimmer is aangetoond. Sterker nog, we lopen het risico een stuk ijzer aan te leggen dat alleen maar geld kost en niks oplevert, zelfs niet voor het milieu. Een beslissing ook die zeer moeizaam tot stand is gekomen en de bevolking langs de route door de strot is gewrongen. De wetenschap heeft aan deze merkwaardige gang van zaken zo haar steentje bijgedragen, met name economen en beleidswetenschappers. Het is nooit in hun hoofd opgekomen om eens naar alternatieven te kijken. Al helemaal is niet de vraag opgeworpen of de idee van 'Nederland distributieland' niet eens in zijn geheel op de helling moet. We wonen in een overvolle stadstaat met congesties en milieuproblemen op vrijwel elk terrein. Ligt het in een dergelijke stadstaat voor de hand en is het economisch gezien lucratief om een tweetal Europese mainports als de Rotterdamse haven en Schiphol almaar verder uit te willen breiden? Het lijkt er niet op, temeer als eens

wordt gekeken naar de ontwikkeling van de economisch structuur van ons land. Dan blijkt dat dienstverlening en met name IT-gerelateerde dienstverlening niet alleen belangrijk is voor de werkgelegenheid en onze economische structuur steeds meer gaat domineren, maar dat het bovendien nog eens een stuk profijtlijker is en het milieu heel wat minder belast. Indien IT beter wordt toegepast in deze tak van sport dan kan ook, zeker met de nieuwe technieken die nu met name in de VS volop worden ontwikkeld, de werkmobiliteit aanzienlijk worden teruggedrongen. Kunnen we de wegen gebruiken als we echt zin hebben om ons te verplaatsen. Mijn teleurstelling in de beleidsgeoriënteerde wetenschap is dat zij dit nooit uit zichzelf doet. Hier wreekt zich het nadeel van een klein land behept met een poldermodel. Wetenschappers zitten te vaak op schoot bij de beleidsmakers en -bepalers. Ze komen hen ieder moment weer tegen en zijn er vaak financieel ten dele van afhankelijk. Wiens brood men eet, diens woord men al snel spreekt! Wetenschap en beleid zijn een innig huwelijk aangegaan en dat is slecht voor beide; het ontnemt ons het zicht op alternatieven. Blijft dit zo, dan doet het beleid er verstandig aan om bij majeure beslissingen buitenlandse wetenschappelijke instituten in te schakelen om een echt onafhankelijk en deskundig licht te werpen op de zaak. Beter is het natuurlijk indien de beleidswetenschap haar positie herneemt, de innige verknoping met het beleid ontrafelt en doet waar wetenschap voor is: onafhankelijk, oorspronkelijk en creatief denken!

Pim Fortuyn is alumnus van de Vrije Universiteit

